

Tyks Uni- ja hengityskeskus

Hengitysvajeen ja uni- ja vireystilan häiriöiden osaamiskeskus

Strategia v. 2026 - 2027

Johdanto

Uni- ja hengityskeskuksen strategia perustuu valtioneuvoston asetuksella v. 2017 Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille määräämään tehtävään koordinoida valtakunnallisesti hengitysvajeen ja uni- ja vireystilahäiriöiden diagnostiikkaa, hoitoa, tutkimusta ja koulutusta yhdessä muiden yliopistosairaaloiden kanssa. Unihäiriöt ovat yleisiä ja hoidon tarve lisääntyy työelämän vaatimusten, sosiaalisen median käytön lisääntymisen ja globaalien huolenaiheiden myötä. Enenevästi on tutkimusnäyttöä myös unihäiriöiden osuudesta muiden kansantautien kuten masennuksen ja lihavuuden kehittämisessä ja toisaalta unihäiriön hoidon suotuisista vaikutuksista. Väestön ikääntymisen ja lihavuuden lisääntymisen myötä myös hengitysvajepotilaiden määrä kasvaa.

Tavoitteena on yhtenäistää em. sairauksia sairastavien hoitoonpääsyajat, hoitokäytännöt ja hoidon laatu Suomessa ja näin turvata potilaiden yhdenvertaisuus hoidon saamisessa kotipaikkakunnasta riippumatta. Tavoitteena on järjestää kansallisen tason monimuotokoulutusta terveydenhuollon eri ammattiryhmille yhdessä Tyksin ja Turun yliopiston (TY) kanssa. Keskeisenä tavoitteena on myös lisätä alan sekä tutkijalähtöistä että teollisuuslähtöistä tutkimusta ja siten kehittää hoitoa näyttöön perustuen.

Missio

Olemme kansainvälisesti verkostoitunut vetovoimainen osaamiskeskus, parannamme uni- ja vireystilahäiriöiden ja hengitysvajeen diagnostiikkaa ja hoitoa perustuen korkeatasoiseen ja monialaiseen tutkimukseen.

Visio

Olemme kansallisesti arvostettu ja kansainvälisesti tunnettu koordinoiva osaamiskeskus, jossa hoito on oikea-aikaista ja näyttöön perustuvaa ja joka kehittää uusia hoitomuotoja, tekee korkeatasoista tieteellistä tutkimusta ja järjestää alueellista, kansallista ja kansainvälistä opetusta ja koulutusta. Keskus on yksi Pohjoismaiden ja Euroopan johtavista keskuksista.

Arvot

Toimintamme arvoja ovat yhdenvertainen hoitoon pääsy, laadukas hoito, osaava henkilöstö, uudistuva toiminta, korkeatasoinen tieteellinen tutkimus ja kansainväliset yhteistyöverkostot.

Toimintaympäristö

Osaamiskeskus on TY:n, Varhan, Satakunnan ja Pohjanmaan hyvinvointialueet ylittävä verkostomainen organisaatio, joka toimii osana terveydenhuollon ja yliopiston moniammatillista työyhteisöä yhteistyössä muiden yliopistosairaaloiden ja valtakunnallisten asiantuntijalaitosten kanssa.

Tehtävät

- 1) Oman alueen potilaiden hoito
- 2) Diagnostiikan ja hoidon kehittäminen ja koordinaatio
- 3) Konsultointi
- 4) Koulutus
- 5) Tieteellinen tutkimus
- 6) Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: asiatiedon tarjoaminen kansalaisille, yhteiskunnan päättäjille ja medioille

Potilashoidon osuus on osa normaalia terveydenhuoltoa. Siihen osallistuvat tällä hetkellä erikoisaloista ja yksiköistä keuhkosairaudet, anestesiologia, korva- nenä- ja kurkkutaudit, suu- ja leukasairaudet, kliininen neurofysiologia, neurologia, psykiatria, nuorisopsykiatria, lastenpsykiatria, lastentaudit, lastenneurologia ja Ajopoli. Tieteellinen tutkimus, opetus ja koulutus tuotetaan Terveyskampus Turku –yhteistyössä erityisesti TY:n Unitutkimuskeskuksen, Lääketieteellisen tiedekunnan useiden oppiaineiden, Psykologian ja logopedian laitoksen psykologian oppiaineen, Tietotekniikan laitoksen terveysteknologian yksikön, Hoitotieteen laitoksen ja Turun ammattikorkeakoulun kanssa. Kansallisia yhteistyökumppaneita ovat kotimaiset yliopistot, yliopistosairaalat sekä Varhan ja Tyksin YTAn toimijat. Kansainvälisiä yhteistyökumppaneita ovat useat eurooppalaiset yliopistot. Turun Kliininen tutkimuskeskus (Turku CRC), Auria Tietopalvelu ja Auria Biopankki tuottavat tukipalveluita.

Konkreettiset tavoitteet

1. Toiminnan ja kliinisen osaamisen innovatiivinen moniammatillinen kehittäminen
2. Alueellinen ja kansallinen monierikoisalainen ja moniammatillinen konsultaatiotoiminta ja hoitotyön ammattilaisten itsenäinen potilasvastaanotto
3. Kansallisten osaamis- ja laatustandardien koordinointi ja luominen terveydenhuollon eri tasoille
4. Laaturekisterien perustaminen, kehittäminen ja jalkauttaminen valtakunnallisesti
5. Yhteistyön lisääminen terveydenhuollon ammattilaisten koulutuksessa
6. Diagnostiikan ja hoidon jatkuva kehittäminen ja tutkimustoiminnan lisääntyminen
7. Toimintamallien yhtenäistäminen
8. Viestinnän kehittäminen

Konkreettiset toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi

Keskuksen strategian toimeenpano edellyttää seuraavien tehtävien toteuttamista:

1. Pyritään varmistamaan toimiva organisaatio osapuolten kesken mm. madaltamalla erikoisalojen ja ammattiryhmien välisiä raja-aitoja, toimintamallien yhtenäistäminen YTAlla paikalliset olosuhteet huomioon ottaen, riittävä resurssointi ja tilat sekä tietohallinnon tuki seuranta- ja laatumittareiden raportointiin. Vahvistetaan henkilökunnan verkostoitumista Tyksissä, YTAlla ja kansallisesti. Vahvistetaan osaamista luotujen kansallisten osaamisvaatimusten pohjalta ja pyritään laajentamaan osaamista useammille henkilöille. Näin parannetaan potilaiden yhdenvertaisuutta, henkilöstön hyvinvointia ja toiminnan uudistamista. Kehitetään aktiivisesti terveysteknologisia ratkaisuja yhteistyökumppaneiden kanssa.
2. Pyritään varmistamaan toimialueilla riittävä monialainen henkilöstön resurssointi. Vahvistetaan erityisesti hoitohenkilökunnan antamia konsultaatiopalveluja ja itsenäistä potilasvastaanottoa. Edistämme näin potilaiden yhdenvertaisuutta, toimenkuvien monipuolisuutta ja vetovoimaisuutta ja henkilöstön hyvinvointia.

3. Kehitetään laaturekistereitä yhteistyössä muiden yliopistosairaanhoitopiirien kanssa. Tällä tavoin uudistamme toimintaa, parannamme laatua ja kustannustehokkuutta ja lisäämme potilaiden yhdenvertaisuutta.
4. Jatketaan valtakunnallista ja alueellista koulutusta yhteistyössä osaamiskeskuksen eri osapuolten kanssa (mm. erikoislääkärien unilääketieteen erityispätevyys, hengitysvajehoitajat, unihoitajat kuten uniapnea- ja unihäiriöhoitajat, perusterveydenhuollon unihoitajat, uniapneasuuhygienistit, moniammatillinen unihäiriöiden koulutus). Täten edistämme uudistumista ja henkilöstön hyvinvointia tarjoamalla korkealaatuista koulutusta ja sujuvoitamme hoitopolkuja.
5. Muutetaan toimintatapoja ja eri ammattiryhmien työnjakoa hoidon sujuvuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi. Hyödynnetään aktiivisesti digitaalisia ratkaisuja diagnostiikan ja hoidon tukena. Asiakaskokemus paranee potilaan välttyessä tarpeettomilta poliklinikkakäynneiltä, samalla henkilöstömäärällä pystytään kustannustehokkaasti hoitamaan useampia potilaita ja tuetaan kestävästä kehitystä poliklinikkakäynteihin liittyvän matkustamisen vähentyessä. Toimintatapojen muutos tarjoaa eri ammattiryhmille mielekkäitä toimenkuvia ja mahdollisuuden ammatilliseen kehittymiseen ja sitä kautta työhyvinvoinnin parantamiseen. Lisätään tutkimusyhteistyötä kotimaisten ja kansainvälisten yliopistojen ja asiantuntijalaitosten kanssa ja hyödynnetään niin hoidon kehittämisessä kuin tutkimustyössäkin Auria Tietopalvelua. Hoitomuiden ja –prosessien kustannusvaikuttavuuden tutkimusta kehitetään toiminnan muutosten tueksi. Rahoitusta hankitaan eri lähteistä haettavien apurahojen lisäksi mm. teollisuuslähtöisillä kliinisillä laite- ja lääketutkimuksilla ja koulutuksen tuotoilla.
6. Päivitetään ja kehitetään keskuksen verkkosivustoa, jossa on tietoa kansalaisille, terveydenhuollon ammattilaisille, tutkijoille ja yhteistyökumppaneille. Annetaan haastatteluja medioille. Järjestetään yleisötapahtumia mm. Maailman unipäivänä. Hyödynnetään muodostettuja eri ammattiryhmien alueellisia ja kansallisia verkostoja sekä potilasjärjestöjä viestinnässä. Pystymme näin parantamaan myös asiakaslähtöisyyttä.

Keskuksen toimintayksiköt osallistuvat strategian toimeenpanoon sekä tavoitteiden toteutumisen vuosittaiseen seurantaan. Kliininen johtoryhmä ja hallinnollinen ohjausryhmä seuraavat strategian toteutumista.

Turussa 1.10.2025

Tarja Saaresranta
UHK:n koordinoiva johtaja